

Sicco Mansholt: landmand, modstandsmand og en sand europæer

Sicco Mansholt 1908 - 1995

Sicco Mansholt var landmand og aktiv i den hollandske modstandsbevægelse under anden verdenskrig. Han var også hollandsk politiker og blev den første europæiske landbrugskommissær. Mansholts idéer dannede grundlag for den fælles landbrugspolitik i EU, som har været en af de mest betydningsfulde siden grundlæggelsen.

Efter at havde været vidne til rædslerne under den hollandske fødevareremangel efter anden verdenskrig var Mansholt overbevist om, at Europa var nødt til at være selvforsynende, og at alle skulle garanteres stabil adgang til fødevarer til en rimelig pris.

Det vigtigste element i Mansholts plan for den første fælles landbrugspolitik var at fremme øget produktivitet i landbruget. Politikken indebar et system, hvor landmændene var sikret en mindstepris for deres produkter, så de blev tilskyndet til at producere mere. Kombinationen af hans livslange europæiske orientering og stærke visioner for fremtiden samt hans vilje til at bygge en fælles fremtid gjorde det klart, at han var en sand europæer.

De unge år

Sicco Mansholt blev født den 13. september 1908 i en socialt engageret familie, der med succes drev en gård i Groningen, som er en af Hollands nordlige provinser. Hans far var aktivt medlem af det hollandske socialdemokrati og var en betydningsfuld rådgiver for partiet om landbrugsspørgsmål. Hans mor var datter af en dommer og var en af de første hollandske kvinder, der læste statskundskab på universitetet. Hun holdt jævnligt politiske møder for kvinder.

Efter at have afsluttet gymnasiet besluttede Mansholt, at han ville være landmand, men da hans far allerede havde betalt for brorens forpagtningsaftale, havde han ikke råd til også at betale for Sicco. I håb om alligevel at kunne skabe sig en fremtid inden for landbruget tog Mansholt til Hollandsk Ostindien, det nuværende Indonesien, hvor han fik arbejde på en teplantage. Han kunne dog ikke vænne sig til kolonistyret og vendte tilbage til Holland i 1936. Et år senere lykkedes det ham at få et stykke land i polderregionen i Wieringermeer. Han giftede sig og arbejdede som landmand, indtil anden verdenskrig brød ud.

Anden verdenskrig

Under anden verdenskrig var Mansholt aktivt medlem af den hollandske modstandsbevægelse og kæmpede mod den tyske besættelsesmagt. I krigens første år skjulte han folk på sin gård og lækkede hemmelige efterretningsinformationer, og senere ledede han et omfattende fordelingsnetværk, der sørgede for mad til folk, der skjulte sig i det vestlige Holland. Som en anerkendelse af hans erfaring, mod og organisatoriske evner blev han efter krigen tilbudt posten som minister for landsbrug, fiskeri og fødevarerfordeling i den nye regering. Med sine kun 36 år blev han den hidtil yngste minister i Holland.

Genetablering af landbruget

Lige efter krigen var Mansholts hverv utroligt betydningsfuldt på grund af den forfærdelige mangel på mad og den truende krise. Han iværksatte en række foranstaltninger for hurtigt at genetablere fødevarerforsyningen, men samtidig var han bevidst om, at det var

nødvendigt at gennemføre en gennemgribende modernisering af landbruget for at undgå fremtidig fødevaremangel og garantere effektivitet i erhvervet. Han fastsatte mindstepriser på de vigtigste landbrugsprodukter, og dette blev suppleret med importafgifter og eksportstøtte. For at fremme produktiviteten støttede han investeringer i forskning og uddannelse samt sammenlægning af gårde i større og mere effektive enheder.

En fælles europæisk landbrugspolitik

Som helhjertet europæisk føderalist drømte Mansholt om en fælles europæisk landbrugspolitik. I 1950 udviklede han en plan for den landbrugsmæssige produktion i Europa med et fælles marked og en overnational styrende struktur. Denne plan viste sig dog at være for ambitiøs for sin tid og mislykkedes. Senere blev den dog genoplivet og fungerede som inspirationskilde for landbrugspolitikken i Det Europæiske Økonomiske Fællesskab.

Efter tolv et halvt år som minister fik Mansholt chancen for at lancere sin fælles politik, da han blev landbrugskommissær i den første Europa-Kommission i 1958. Med Rom-traktaten i 1957 blev Det Europæiske Økonomiske Fællesskab oprettet, og det skabte grundlaget for et fælles europæisk marked i tre faser på fire år. Denne tolvårsplan blev af mange opfattet som utrolig ambitiøs og i fare for at ville mislykkes. Særligt foranstaltningerne i landbrugssektoren vakte skepsis på grund af den store modstand mod dem. Mansholt var dog stadig optimistisk og gik i gang med arbejdet. Hans planer indebar en kombination af direkte støtte til afgrøder og opdyrket land, der kunne dyrkes med prisstøtte, herunder en garanteret mindstepris samt satser og kvoter for import af visse varer fra tredjelande. Det skulle tilskynde til en højere produktivitet i landbruget, så forbrugerne ville få stabil adgang til fødevarer til en rimelig pris, og EU ville være sikret en levedygtig landbrugssektor.

Mansholt-planen

Til at begynde med blev hans plan mødt med stor modstand fra landmænd og deres politiske repræsentanter. De var overbevist om, at den fælles tilgang var en trussel mod deres levebrød,

og at kun de store gårde ville kunne overleve. Der var mange forhindringer, der skulle overvindes, inden de kunne nå til enighed om en fælles europæisk politik, men Mansholt holdt fast, og i 1968 offentliggjorde Kommissionen "Memorandum om reform af den fælles landbrugspolitik", der også er kendt som "Mansholt-planen". Grundlæggende gik planen ud på, at landbruget skulle moderniseres for at kunne blomstre. Dette ville sikre produktiviteten og give de europæiske landmænd mulighed for at blive selvforsynende.

Landbrugspolitikken var en stor succes, hvad angår de oprindelige mål om at gøre Europa mere selvforsynende med fødevarer. I de 50 år landbrugspolitikken har eksisteret, er der dog blevet foretaget store ændringer for at tilpasse den til de skiftende tider. I 1970'erne havde politikken fungeret så godt, at der ofte var stort overskud af landbrugsprodukter. I løbet af årtiet blev Mansholt en ivrig forkæmper for, at beskyttelse af miljøet skulle indføres som et nøgleelement i landbrugspolitikken. Han var næstformand for Kommissionen fra 1958 til 1972 og blev dens fjerde formand fra 1972 til 1973.

Mansholts mål var at forhindre en gentagelse af den forfærdelige fødevaremangel, som Europas befolkning oplevede ved anden verdenskrigs afslutning. Hans plan genetablerede Europas selvforsyning og fik det europæiske landbrug til at blomstre op med en hidtil uset fart.

Som landbrugskommissær og entusiastisk landmand gødede Mansholt jorden for den fælles landbrugspolitik.